

Η θέση της γυναίκας στην Αρχαία Αθήνα

<<Γυναιξί πάσαις κόσμον η σιγή φέρει>>

Μένανδρος, Αρχαίος Έλληνας ποιητής, 4^{ος} αιώνας

Νάνσυ Ευσταθίου

Μπέτυ Γκούβρα

Αντριάννα Δροσοπούλου

Ζωή του κοριτσιού

Η ζωή των κοριτσιών στην αρχαία αθήνα αρχικά ήταν να μαθαίνουν να διαβάζουν, να γράφουν και να παίζουν διάφορα μουσικά όργανα, όπως λύρες, κιθάρες, άρπες κ.α. Στη συνέχεια στις εύπορες οικογένειες τα κορίτσια ύστερα από συνεχή παρακολούθηση ήξεραν να πλέκουν, να υφαίνουν, να κεντάνε και να μαγειρεύουν. Τέλος, μέσω της οικογένειας μάθαιναν πως να διαχειρίζονται τις δούλες και γενικά το νοικοκυριό.

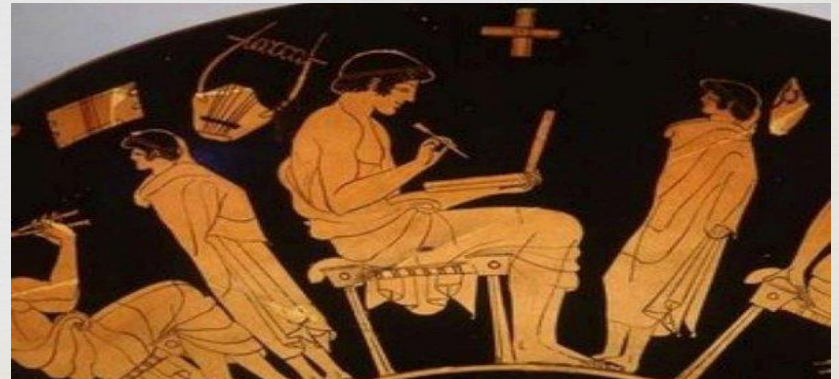

Εκπαίδευση του κοριτσιού

Στην αθήνα τα παιδιά μεγάλωναν με φροντίδα και αξιοπρέπεια. Μέχρι να φτάσουν στα 7 τους χρόνια, κορίτσια και αγόρια μεγάλωναν στον γυναικωνίτη και έπαιζαν μαζί διάφορα και ενδιαφέροντα παιχνίδια. Σε ό,τι αφορά τα κορίτσια, αυτά καθόντουσαν στο σπίτι και η μητέρα τους τα δίδασκε ανάγνωση, γραφή, μουσική, χορό και την οικοκυρική τέχνη.

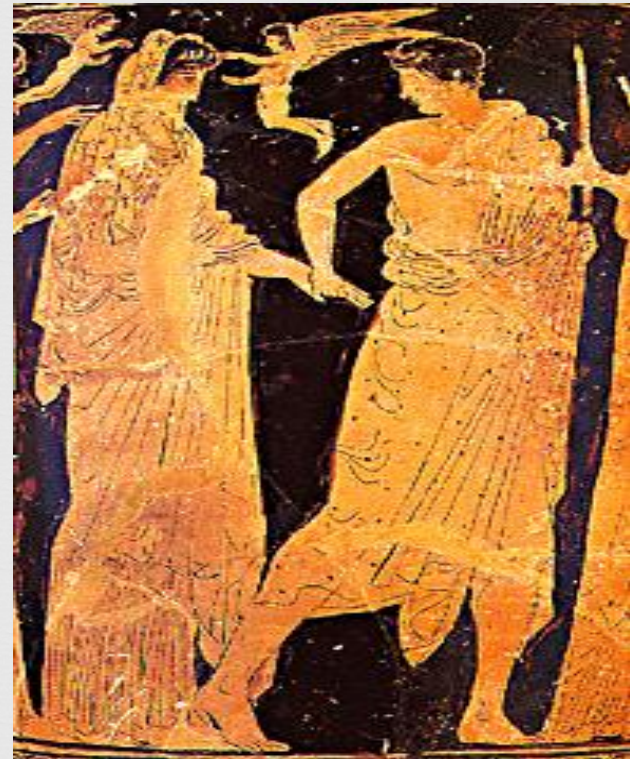
Ωστόσο, τα περισσότερα κορίτσια δεν πήγαιναν σχολείο. Αξίζει να σημειωθεί ότι η παντρεία και η γέννηση ενός παιδιού ήταν τα σημαντικότερα γεγονότα στη ζωή μιας γυναίκας. Σε ηλικία 15 ετών παντρευόντουσαν με άντρες που ήταν συνήθως 30 ετών, όπου συζούσαν.

Γάμος

Στην Αθήνα τα κορίτσια δεν επιτρεπόταν να έχουν καμία επαφή πριν παντρευτούν. Το συνοικέσιο, το οποίο γινόταν από τις προξενήτρες ήταν ο μοναδικός τρόπος για να επιλέξει γαμπρό μια κοπέλα. Για να γίνει ο γάμος έπρεπε να συμφωνήσει ο πατέρας της νύφης και του γαμπρού ενώπιων μαρτύρων. Η συμφωνία αυτή ονομαζόνταν εγγύη, αν και προφορική αποτελούσε μια σημαντική νομική πράξη.

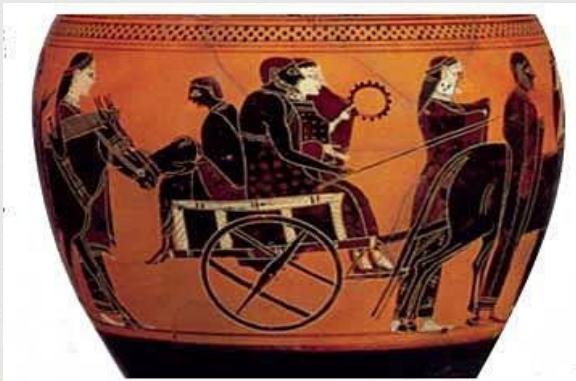

Διαδικασία Γάμου

Ο γάμος διαρκούσε 3 ημέρες. Την πρώτη ημέρα, ο πατέρας της νύφης έκανε τις απαραίτητες προσφορές στους θεούς. Η νύφη με την σειρά της πρόσφερε τα παιδικά της παιχνίδια στην Θεά Άρτεμη για να δείξει τον συμβολισμό της αποκοπής της απο την προηγούμενη ζωή της και οι Μελλονυμφοι λούζονταν με νερό που έφερναν με ειδικό αγγείο από την ιερή πηγή Καλλιρόη. Την δεύτερη μέρα έπερνε μέρος στο γαμήλιο γεύμα από τον πατέρα της νύφης, οπού η κόρη έφτανε με άμαξα στο καινούργιο της σπίτι. Την τρίτη ημέρα η νύφη δεχόταν στο σπίτι της γαμήλια δώρα. Οι γάμοι ήταν πάντα αφιερωμένοι στην θεά Ήρα, την προστάτιδα του θεσμού του γάμου.

Προίκα

Η προίκα που συμφωνείται κατά την εγγύη αποτελείται από χρήματα, ματισμό, πολύτιμα αντικείμενα, δούλους, σπίτια ή γη και κυμαίνεται από 1.000 έως 2.000 δραχμές για τους μη ευκατάστατους ενώ για τους πλουσίους το ποσό μπορεί να φτάσει έως 18.000. Βέβαια υπάρχουν αρκετές εξαιρέσεις, όπως αυτή του Αλκιβιάδη, των φτωχών ή ορφανών κοριτσιών οπού το κράτος και η στενοί συγγενείς οφείλαν να συγκεντρώσουν μια ελάχιστη προίκα.

Αν και το ποσό δίνεται στον άνδρα της οικογένειας, σε περίπτωση διαζυγίου ή θανάτου της γυναίκας επιστρέφεται στον αρχικό κάτοχο, δηλαδή την οικογένεια της νύφης.

Διαζύγιο

Το φαινόμενο του διαζυγίου ήταν σπάνιο και ο κυριότερος λόγος ήταν η επιστροφή της προίκας. Βέβαια σε περίπτωση που διαπιστωθεί στειρότητα της γυναίκας, ο σύζυγος μπορεί να πάρει διαζύγιο στέλνοντας πίσω την σύζυγο στην οικογένεια με την προίκα της, δεδομένου ότι δεν εκπληρώνεται σωστά ο σκοπός του γάμου, δηλαδή η δημιουργία νέων απογόνων. Από την άλλη πλευρά, η απιστία του συζύγου δεν αποτελεί λόγο διαζυγίου, καθώς η σεξουαλική ελευθερία του άνδρα θεωρείται νόμιμη. Επίσης, τη λύση του γάμου συχνά για οικονομικούς λόγους μπορούσε να επιδιώξει και να επιτύχει ο πατέρας της νύφης.

Προστάτης

Η κακκοποίηση της γυναίκας, δίνει στην Αθηναία τη δυνατότητα να ζητήσει διαζύγιο εφόσον υπάρχουν φανερές αποδείξεις, μέσα από μια πιο σύνθετη διαδικασία που απαιτεί τη κατάθεση του αιτήματός της στον επώνυμο άρχοντα, ο οποίος αν το κρίνει σκόπιμο θα ενεργήσει ως προστάτης και εκπρόσωπός της, δεδομένου ότι θεωρείται ανήλικη. Με λίγα λόγια ο προστάτης αποτελεί τον σημερινό δικηγόρο.

Πολιτικά δικαιώματα

Οι γυναίκες στην Αρχαία Αθήνα δεν είχαν πολιτικά δικαιώματα. Για την αθηναϊκή κοινωνία αποστολή της γυναίκας ήταν από την μία μεριά η διαχείριση του σπιτιού και των καθηκόντων που αφορούσαν στη καλή λειτουργία του, με τη βοήθεια δούλων που ήταν απαραίτητοι για όλα σχεδόν τα σπίτια και από την άλλη η απόκτηση παιδιών κυρίως αρσενικών για τη διοίκηση του οίκου. Επιπλέον δεν είχαν δικαίωμα κατοχής εγγείου ιδιοκτησίας, επομένως ούτε κληρονομιάς, το οποίο αποτελούσε βασικό κριτήριο για την ιδιότητα του πολίτη.

Θέση γυναίκας στην οικογένεια

Στην Αρχαία Αθήνα η ζωή ενός θηλυκού εξαρτιόταν από τον πατέρα του, μέχρι το γάμο. Το θηλυκό θεωρούνταν ασήμαντο για την οικογένεια καθώς πρόσφερε επιπλέον φόρους σε αυτή και δεν μπορούσε να διατηρήσει το όνομα της οικογένειας μετά το γάμο. Επιπλέον δεν είχε κανένα δικαίωμα στα περυσιακά στοιχεία της οικογένειας.

Οι δούλες και οι γυναίκες μέτοικοι απολάμβαναν μεγάλη ελευθερία, καθώς έβγαιναν για εξωτερικές δουλειές όπως ψώνια και μεταφορά νερού, μπορούσαν να πραγματοποιήσουν μικρό εμπόριο ή και να εργαστούν ως τροφοί. Δεν τους επιτρεπόταν δηλαδή να χειρίζονται οι ίδιες τις αστικές υποθέσεις τους.

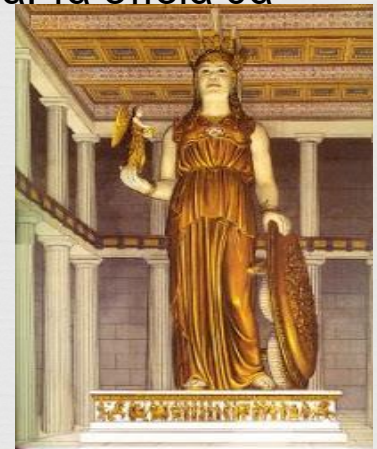

Κοινωνική ζωή της γυναίκας

Οι Αθηναίες συμμετείχαν στις κυριότερες θρησκευτικές γιορτές της πόλης. Στα *Λήναια* και στα *Ανθεστήρια*. Στα Ανθεστήρια υποδέχονταν τη γιορτή του ερχομού της ανοίξεως, των πρώτων λουλουδιών και του νέου κρασιού. Η γιορτή κρατούσε τρεις ημέρες. Συμμετείχαν επίσης στην μεγάλη πομπή των *Παναθηναίων* που ήταν η επισημότερη γιορτή των αρχαίων Αθηνών προς τιμήν της πολιούχου της πόλεως θεάς Αθηνάς. Όλο το χρόνο, τέσσερις κοπέλες, ύφαιναν το ιερό πέπλο.

Το πέπλο αυτό ήταν κίτρινο και κεντημένο. Έπειτα, το πέπλο μεταφερόταν γύρω-γύρω στην πόλη πάνω σε μια καρότσα με μορφή καραβιού, την οποία ακολουθούσε μια εορταστική πομπή. Στην πομπή, οι κοπέλες κουβαλούν κάνιστρα, τα οποία θα παραδώσουν στον υπεύθυνο της τελετής.

Στα Θεσμοφόρια μπορούσαν να συμμετέχουν μόνο γυναίκες. Οι γυναίκες κατά τη διάρκεια της γιορτής συγκεντρώνονταν στο ιερό της Δήμητρας και έτσι μπορούσαν να περάσουν κάποιες μέρες μακριά από το σπίτι τους. Οι γυναίκες μπορούσαν ακόμη να φέρουν τα παιδιά τους αν αυτά βρίσκονταν σε ηλικία που ακόμη τα θήλαζαν. Στα Θεσμοφόρια δεν επιτρεπόταν η συμμετοχή των παρθένων. Άλλη μία συμβολή των γυναικών στη δημόσια ζωή ήταν το ιερατικό αξίωμα που ασκούσαν στα πλαίσια της λατρείας των γυναικείων θεοτήτων. Αυτά που έπρεπε να κάνουν ήταν να επιβλέπουν και να διευθύνουν τις λατρευτικές τελετές, όπως τις προσευχές και τις προσφορές και να προστατεύουν την ιερή περιουσία.

Τα Θεσμοφόρια

Αρχαίο ελληνικό θέατρο

Το αρχαίο θέατρο δεν ήταν απλώς θέμα ψυχαγωγίας. Είχε πρωταρχικά θρησκευτικό χαρακτήρα, αφού ήταν λατρεία και σεβασμός για τον θεό Διόνυσο. Γι αυτό στις γιορτές η παρουσίαση και η διδασκαλία των δραμάτων γίνονταν προς τιμήν του θεού αυτού. Με την τραγωδία συνδέονται 3 γιορτές.

1. Τα Λήναια
2. Τα αγροτικά Διονύσια
3. Τα εν Άστυ Διονύσια ή μεγάλα Διονύσια

Έξοδος της γυναίκας από το σπίτι

Η κύρια ασχολία της γυναίκας ήταν η διαχείριση του οίκου. Οι μόνες επιτρεπτές έξοδοι από τον οίκο φαίνονται να ήταν σε συγκεκριμένες κοινωνικές εκδηλώσεις, δηλαδή σε γάμους, κηδείες καθώς και θρησκευτικές εκδηλώσεις. Σε αρκετές από αυτές οι γυναίκες δρούσαν μόνες τους χωρίς την παρουσία των ανδρών.

Κόμμωση γυναίκας

Οι γυναίκες της Αρχαίας Αθήνας μας παρουσιάζονται με 3 διαφορετικά πρόσωπα:

1.τα απλά και αξιοπρεπή πλάσματα που φιγουράρουν στις επιτάφιας στήλες

,2. τα χαριτωμένα θηλυκά που στολίζουν τα αγγεία,

3. και οι αξιοθαύμαστες καλονές.

Στην Αθήνα τα ξανθά μαλλιά είχαν μεγάλη πέραση που δεν ήταν το συνηθισμένο για τις Αθηναίες,αφού ο μέσος όρος των γυναικών είχε μελαχρινά μαλλιά.Οι κομμώσεις ήταν ποικίλες ,χαριτωμένες και φροντισμένες :

- 1) Μαλλιά δεμένα με κορδέλα
- 2) Κότσος (στην κορυφή του κεφαλιού)
- 3) Κοντές αφέλειες
- 4) Μπούκλες
- 5) Πλεξίδες

Στις ελεύθερες γυναίκες το κοντό μαλλί ήταν ένδειξη πένθους ή αναγνώριση γηρατειών. Οι δούλες είχαν πάντοτε τα μαλλιά τους κομμένα κοντά.

Μιλώντας για την αμφίεση πρέπει να σημειώσουμε ότι τα περισσότερα υφάσματα, ακόμα και στην βιομηχανική ακμή της αθήνας παράγονταν στο σπίτι απο τις γυναίκες. Μόνο ο πιο πολυτελής ρουχισμός βγαίνει από τα εργαστήρια ή εισάγεται από το εξωτερικό. Τα καλλυντικά του προσώπου ξεκίνησαν από τους Ανατολικούς λαούς και από τα πήραν αργότερα οι Ελληνίδες. Τα υλικά που χρησιμοποιούσαν ήταν ποικίλα, όπως και σήμερα και τα αποτελέσματα ικανοποιούσαν πλήρως την φιλαρέσκεια της Αθηναίας και της αισθήσεις των ανδρών. Ανάλογης ποικιλίας ήταν και τα κοσμήματα: 1) Βραχιόλια στα μπράτσα

2) Περισφύγια ή χρυσαί πέδαι πάνω από τους αστράγαλους

3) Περιδέραια στον τράχηλο και το στήθος

4) Σκουλαρίκια στα αυτιά

Κοσμήματα και ρούχα των γυναικών

Γυναικωνίτης

Γυναικωνίτης: Στα πλούσια σπίτια οι γυναίκες περιορίζονταν στα διαμερίσματα αυτά τα οποία ήταν αρκετά μακριά από την είσοδο, το λεγόμενο **γυναικωνίτη**, τους χώρους δηλαδή όπου ύφαιναν, έγνεθαν, φρόντιζαν και καμιά φορά κοιμόντουσαν μακριά από τους άντρες τους, ενώ στα μικρότερα σπίτια ίσως δούλευαν και ξεκουράζονταν σ' ένα δεύτερο πάτωμα. Στις αστικές οικίες υπήρχαν δύο ζώνες σαφώς διαχωρισμένες, αυτή της Εστίας με βάση της το τζάκι και το σπίτι και αυτή του Ερμή ο οποίος προστάτευε το κατώφλι και όλα τα μονοπάτια που ξεκινούσαν από αυτό.

Εταίρες

Εταίρες: Η πορνεία αποτελούσε στοιχείο του βίου των αρχαίων Ελλήνων ήδη από την αρχαϊκή εποχή. Στις σημαντικότερες ελληνικές πόλεις και κυρίως στα λιμάνια, αποτελούσε σημαντική οικονομική δραστηριότητα απασχολώντας σημαντικό μέρος του πληθυσμού. Σε καμία περίπτωση δεν θεωρούταν παράνομη: οι πόλεις δεν την απαγορεύουν και η λειτουργία των οίκων ανοχής ήταν φανερή. Στην Αθήνα στο μεγάλο νομοθέτη Σόλωνα αποδίδεται η ίδρυση κρατικών πορνείων με προσιτές τιμές. Ωστόσο η δραστηριότητα αυτή δεν κατανεμόταν ίσα ανάμεσα στα δύο φύλα: γυναίκες όλων των ηλικιών καθώς και νεαρά αγόρια εκδίδονταν, για μια πελατεία που απαρτιζόταν σχεδόν αποκλειστικά από άνδρες.

Τέλος παρουσίασης!!!

